

Operační program
Jan Amos Komenský

ENVIRONMENTÁLNÍ ASPEKTY V OP JAK

Oddělení evaluací a analýz

Spolufinancováno Evropskou unií

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

OPJAK.cz
MSMT.gov.cz

OBSAH

1. ÚVOD 3

2. ENVIRONMENTÁLNÍ ASPEKT V OP JAK – PRIORITA 1 VÝZKUM A VÝVOJ 5

3. ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVA A OSVĚTA (EVVO) VE VÝZVÁCH OP JAK PRIORITA 2 VZDĚLÁVÁNÍ 7

3.1. VÝZVY Č. 02_22_002 ŠABLONY PRO MŠ A ZŠ I, Č. 02_22_003 ŠABLONY PRO SŠ A VOŠ I, Č. 02_24_034 ŠABLONY PRO MŠ A ZŠ II, Č. 02_24_035 ŠABLONY PRO SŠ A VOŠ II 7

3.2. VÝZVA 02_24_031 ŠABLONY PRO NEFORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ 8

3.3. VÝZVY Č. 02_23_018 AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ V ÚZEMÍ – IDZ, 02_23_017 AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ V ÚZEMÍ – MAP 9

3.4. VÝZVA Č. 02_24_038 PODPORA OBČANSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY K DEMOKRACII 11

1. ÚVOD

V programovém období 2021-2027 je podpora životního prostředí v ČR zajišťována především prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí 2021—2027. Environmentální aspekty jsou však v programovém období 2021+ zohledňovány napříč všemi operačními programy v ČR.

Operační programu Jan Amos Komenský (OP JAK) proto prošel před svým spuštěním komplexním procesem posuzování vlivů na životní prostředí (SEA), který garantuje, že nastavení všech plánovaných dotačních výzev je v souladu se státní i evropskou strategií ochrany klimatu a biologické rozmanitosti.

Konkrétně jsou v OP JAK environmentální aspekty integrovány jak do samotného obsahu projektů (podpora výzkumu a vývoje, environmentálního vzdělávání), tak do administrativních pravidel pro všechny žadatele, resp. příjemce.

1. Obsahový pilíř OP JAK

OP JAK prostřednictví aktivit vybraných projektů podporuje rozvoj lidského kapitálu a technologií, které pomáhají řešit klimatickou krizi a její dopady.

- **Environmentální výzkum**: OP JAK financuje vědecké projekty zaměřené na ekoinovace, udržitelnou energetiku, cirkulární ekonomiku nebo vývoj pokročilých materiálů pro snižování emisí. Příkladem jsou projekty výzvy č. 02_22_008 Špičkový výzkum: CZ.02.01.01/00/22_008/0004635 Pokročilé metody redukce emisí a sekvestrace skleníkových plynů v zemědělské a lesní krajině pro mitigaci změny klimatu; CZ.02.01.01/00/22_008/0004611 Rozvoj evropských lesů a společností resilientních vůči globálním hrozbám: ForTRes, aj. Dále projekty výzvy č. 02_23_015 Výzkumné infrastruktury I: CZ.02.01.01/00/23_015/0008207 CzeCOS-BOOST: Modernizace a posílení velké výzkumné infrastruktury CzeCOS, aj.
- **Udržitelný rozvoj ve školách**: V rámci regionálního školství (od mateřských po střední školy) financují projekty tzv. Šablony OP JAK integraci environmentálních témat do výuky, environmentální vzdělávání (EVVO) a rozvoj klimatické gramotnosti žáků i pedagogů.

2. Administrativní pilíř: Zásada DNSH („Významně nepoškozovat“)

Účelem zásady DNSH **(„Do No Significant Harm“)** je podpořit investice do tzv. environmentálně udržitelných hospodářských činností. Uplatnění této zásady vede k omezení investic do činností, které životní prostředí významně poškozují.

Žadatelé a příjemci ve vybraných výzvách v poskytují potřebnou součinnost při posuzování klimatického dopadu infrastruktury z hlediska klimatického dopadu. Řídicí orgán OP JAK také nastavuje závazná pravidla pro uplatňování zásady DNSH v rámci realizace projektů, a to zejména prostřednictvím podmínek způsobilosti výdajů. Pokud příjemce tato pravidla nesplní nebo nedoloží potřebné doklady, příslušný výdaj mu nebude proplacen, případně mu hrozí finanční sankce.

V této souvislosti se v rámci OP JAK sleduje 5 klíčových environmentálních oblastí, které jsou s ohledem na jejich věcné zaměření upraveny v obecné i specifické části Pravidel pro žadatele a příjemce vybraných výzev:

1. Stavební odpad

Se stavebním odpadem včetně použitých obalů je nutné nakládat dle hierarchie odpadového

hospodářství zejména ve smyslu zákona o odpadech a přílohy č. 24 k vyhlášce č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění. Prioritou je předcházení vzniku odpadu. Jestliže nelze vzniku odpadu předejít, pak musí dojít k jeho přípravě k opětovnému použití – recyklaci, a to v úrovni nejméně 70 % (hmotnostních) stavebního a demoličního odpadu neklasifikovaného jako nebezpečný;

2. Emise – pořízení automobilu či jiných dopravních prostředků

Automobily či jiné dopravní prostředky pořizované v projektech OP JAK:

- do 31. 12. 2025 musí splňovat kritérium emisí <50gCO_2/km.
- od 1. 1. 2026 musí být emise nulové.

V případě, že se jedná o vozidlo pro zvláštní účely jiné než osobní vůz a není vhodné (technicky a ekonomicky) pořídit elektrovozidlo, pak bude podporována nejlepší dostupná technologie v dané kategorii vozidel.

3. Hospodaření s vodou – zařízení pro využívání vody

Jsou-li instalována tato zařízení k využívání vody:

a) umyvadlové baterie a kuchyňské baterie mají maximální průtok vody 6 litrů/min;

b) sprchy mají maximální průtok vody 8 litrů/min;

c) WC, zahrnující soupravy, mísy a splachovací nádrže, mají úplný objem splachovací vody maximálně 6 litrů a maximální průměrný objem splachovací vody 3,5 litru;

d) pisoáry spotřebují maximálně 2 litry/mísu/hodinu. Splachovací pisoáry mají maximální úplný objem splachovací vody 1 litr.

4. Stavební prvky a materiály použité při stavbě

Ze stavebních prvků a materiálů použitých při stavbě, které mohou přijít do styku s uživateli, se při zkouškách v souladu s podmínkami uvedenými v příloze XVII nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 uvolňuje méně než 0,06 mg formaldehydu na m³ materiálu nebo prvku a při zkouškách podle normy CEN/EN 16516 a ISO 16000-3:2011 nebo jiných srovnatelných standardizovaných zkušebních podmínek a metod stanovení méně než 0,001 mg jiných karcinogenních těkavých organických sloučenin kategorie 1A a 1B na m³ materiálu nebo prvku.

5. Energetická účinnost – el. spotřebiče

„Všechny nové spotřebiče[1], které jsou dle platné legislativy[2] povinně označovány energetickými štítky[3], musí patřit do jedné z podporovaných tříd energetické účinnosti, které definuje metodika *Podporované energetické třídy u pořizovaných zařízení, na která se vztahují předpisy pro označování energetickými štítky*. Aktuální verze metodiky je k dispozici na https://mpo.gov.cz/cz/energetika/uspory-energie/uspory-v-praxi/ekodesign-a-stitkovani-vyrobku/zasada-_energeticka-ucinnost-v-prvni-rade_-a-jeji-implementace-v-ramci-projektu--290594/[4].“

1 Platí pro přímý nákup i pro pořízení prostřednictvím veřejné zakázky.

2 Čl. 7 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1369.

3 Kategorie produktů s povinností energetického štítku viz https://energy-efficient-products.ec.europa.eu/product-list_en, informace o konkrétním výrobku viz https://eprel.ec.europa.eu/screen/home.

4 Dokument je aktualizován přibližně dvakrát ročně. V případě aktualizace metodiky se příjemce řídí verzí platnou k datu pořízení spotřebiče v případě přímého nákupu, resp. k datu zahájení veřejné zakázky. Spotřebiče pořízené před 25. 11. 2025 se posuzují dle verze metodiky ze dne 25. 11. 2025.

2. ENVIRONMENTÁLNÍ ASPEKT V OP JAK – PRIORITA 1 VÝZKUM A VÝVOJ

V Prioritě 1 Výzkum a vývoj OP JAK mají vybrané výzvy, zahrnující následující aktivity dle Přílohy 1 Obecného nařízení, povinnost vyčlenit část finančních prostředků na plnění cílů v oblasti klimatické změny a ochrany životního prostředí. Plnění těchto povinnosti se v souladu s čl. 42 Obecného nařízení sleduje prostřednictvím 5 konkrétních oblastí intervencí. Finanční plnění těchto cílů se však reálně týká **pouze kategorie číslo 29**, která má jako jediná stanovené nenulové koeficienty. V praxi se tato povinnost vztahuje na výzvy č. 02_22_008 Špičkový výzkum, č. 02_23_025 Společenské a humanitní vědy: člověk a lidstvo v globálních výzvách současnosti (SHUV), č. 02_23_020 Mezisektorová spolupráce, č. 02_23_021 Mezisektorová spolupráce pro ITI, č. 02_22_001 Teaming-CZ I, č. 02_23_029 Teaming CZ II a č. 02_24_036 Teaming CZ III. Výzva SHUV se nakonec na naplňování kategorie intervence č. 29 vůbec nepodílela, protože žádný z projektů nesplnil podmínky pro zahrnutí do dané kategorie.

Číslo kategorie intervencí	Název kategorie intervencí	Koeficient pro výpočet podpory k cíli klimatická změna	Koeficient pro výpočet podpory k cíli ochrany životní prostředí
4	Investice do fixních aktiv, včetně výzkumné infrastruktury, ve veřejných výzkumných střediscích a vysokoškolském vzdělávání přímo spojených s výzkumnou a inovační činností	0 %	0 %
12	Výzkumné a inovační činnosti ve veřejných výzkumných střediscích, vysokoškolském vzdělávání a odborných střediscích, včetně vytváření sítí (průmyslový výzkum, experimentální vývoj, studie proveditelnosti)	0 %	0 %
23	Rozvoj dovedností pro inteligentní specializaci, průmyslovou transformaci, podnikání a přizpůsobivost podniků změnám	0 %	0 %
28	Přenos technologií a spolupráce mezi podniky, výzkumnými středisky a vysokoškolským sektorem	0 %	0 %
29	**Výzkumné a inovační procesy, přenos technologií a spolupráce mezi podniky, výzkumnými středisky a univerzitami se zaměřením na nízkouhlíkové hospodářství, odolnost vůči změně klimatu a přizpůsobování se změně klimatu**	**100 %**	**40 %**

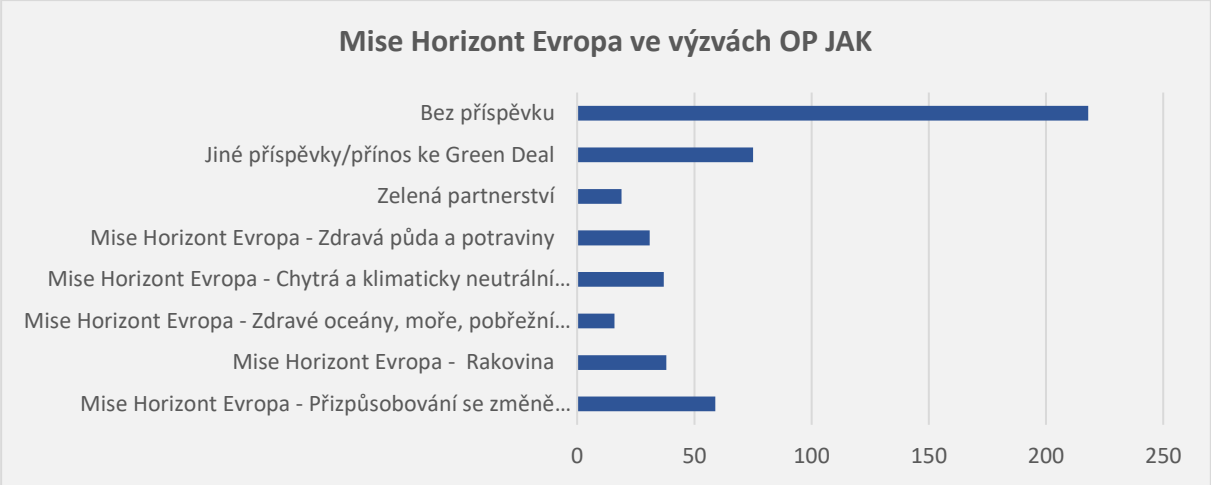
V relevantních výzvách Priority 1 byly tyto podmínky dodrženy a **ověřeny formou podrobné analýzy** jednotlivých projektů, kterou **zpracovali pracovníci** ŘO.

Následující tabulka přehledně shrnuje finanční plnění v rámci kategorie intervence č. 29 podle stavu právních aktů v MS2021+ k 30. červnu 2026.

Výzkumné a inovační procesy, přenos technologií a spolupráce mezi podniky, výzkumnými středisky a univerzitami se zaměřením na nízkouhlíkové hospodářství, odolnost vůči změně klimatu a přizpůsobování se změně klimatu	Součet z FP v právních aktech (CZV, CZK)	Součet z FP v právních aktech (EU, CZK)	Plnění v %
Méně rozvinuté regiony	1 791 047 339,24	1 514 922 978,56	282 %
Přechodové regiony	1 871 788 655,24	1 303 195 087,85	180 %
Více rozvinuté regiony	1 063 683 910,67	425 473 564,34	217 %
Celkový součet	**4 726 519 905,15**	**3 243 591 630,75**	**223 %**

Příjemci všech projektů podpořených v Prioritě 1 OP JAK monitorují příspěvek svých projektových aktivit k misím Horizont Evropa (HE). Ty představují způsob, jak přinést konkrétní řešení pro celospolečenské výzvy a komplexní problémy.

Z grafu níže vyplývá, že více než polovina projektů podpořených v Prioritě 1 svými aktivitami mise HE naplňuje. Pokud jde o jednotlivé mise Horizont Evropa, nejčastěji zastoupená je mise zaměřená na **Přizpůsobení se změně klimatu včetně sociální transformace** (59 projektů). Přibližně stejný počet projektů pak vykazují mise zaměřené na **Rakovinu** (38 projektů) a **Chytrá a klimaticky neutrální města** (37 projektů). Naopak nejméně projektů, pouhých 16, se věnuje misi **Zdravé oceány, moře, pobřežní a vnitrozemské vody**. Menší polovina, konkrétně 44,21 % projektů příspěvek k Misím HE nevykazuje.

- Zdroj: MS21+, data ke dni 30.6.2026

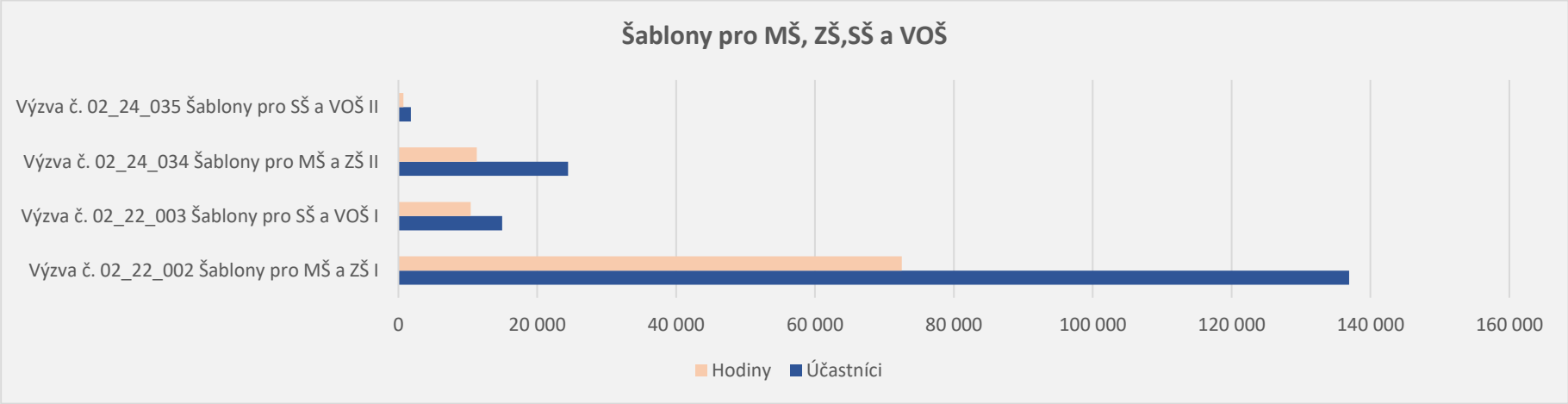
Investiční podpora do doktorských studijních programů zaměřených na environmentální vzdělávání byla v OP JAK realizována v rámci Priority 1 prostřednictvím výzvy č. 02_22_012 Rozvoj infrastrukturního zázemí doktorských studijních programů. Z 26 podpořených žádostí jich 25 obsahuje investiční podporu **pro programy věnující** se environmentálnímu vzdělávání.

3. ENVIRONMENTÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, VÝCHOVA A OSVĚTA (EVVO) VE VÝZVÁCH OP JAK PRIORITA 2 VZDĚLÁVÁNÍ

V Prioritě 2 Vzdělávání jsou podporovány aktivity směřující k environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě. Aktivity k tomuto tématu jsou ve vybraných výzvách volitelné, nejsou tedy povinné. Investiční podpora pro studijní programy zaměřené na environmentální vzdělávání byla v OP JAK podpořena v rámci Priority 2 OP JAK výzvou č. 02_23_023 ERDF výzva pro VŠ – kvalita. Z 35 podpořených žádostí jich všech 35 obsahuje investiční podporu programům věnujících se environmentálnímu vzdělávání.

3.1. VÝZVY Č. 02_22_002 ŠABLONY PRO MŠ A ZŠ I, Č. 02_22_003 ŠABLONY PRO SŠ A VOŠ I, Č. 02_24_034 ŠABLONY PRO MŠ A ZŠ II, Č. 02_24_035 ŠABLONY PRO SŠ A VOŠ II

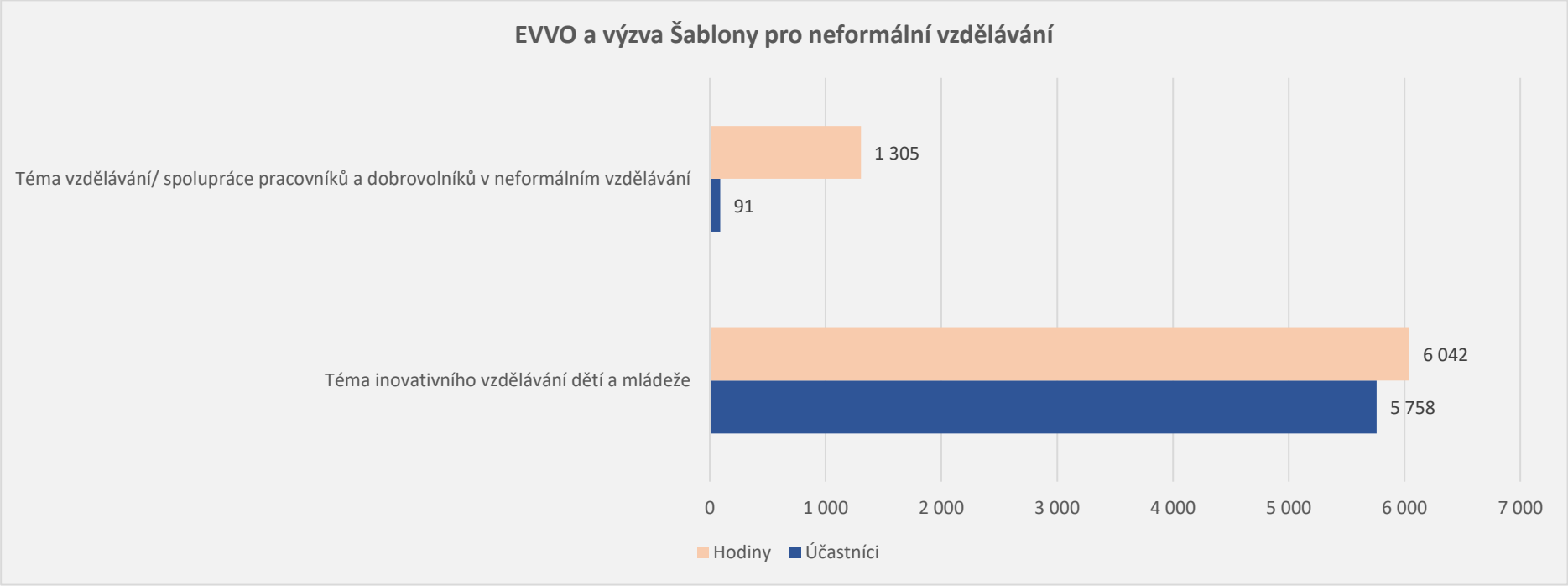
Výzvy Šablony pro ZŠ a MŠ v OP JAK podporují ochranu životního prostředí pomocí šablony Odborně zaměřená tematická a komunitní setkávání, kde je jedním z podporovaných témat např. péče o životní prostředí v okolí školy. V šablonách Vzdělávání pracovníků ve vzdělávání je jedním z podporovaných témat vzdělávání pro udržitelný rozvoj – např. EVVO (environmentální vzdělávání, výchova a osvěta), klimatické vzdělávání a principy místně zakotveného učení. Počet proškolených pracovníků a dětí/žáků/studentů po jednotlivých výzvách šablon ukazuje následující graf.

- Zdroj: MS21+, data ke dni 30.6.2026

3.2. VÝZVA Č. 02_24_031 ŠABLONY PRO NEFORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Výzva Šablony pro neformální vzdělávání obsahuje šablonu Odborně zaměřená tematická a komunitní setkávání v organizacích neformálního vzdělávání podporující téma vzdělávání pro udržitelný rozvoj – např. EVVO (environmentální vzdělávání, výchova a osvěta), klimatické vzdělávání, principy místně zakotveného učení. Také šablony zaměřené na osobnostně sociální a profesní rozvoj pracovníků a dobrovolníků v neformálním vzdělávání lze realizovat v tomto tématu. Ve výzvě bylo podpořeno 203 projektů. V tématu inovativního vzdělávání dětí a mládeže vykazuje téma environmentálního vzdělávání 38 % projektů, v tématu vzdělávání/ spolupráce pracovníků a dobrovolníků v neformálním vzdělávání se jedná o 17 % všech projektů. Počet proškolených pracovníků, dětí a mládeže v této oblasti ukazuje následující graf.

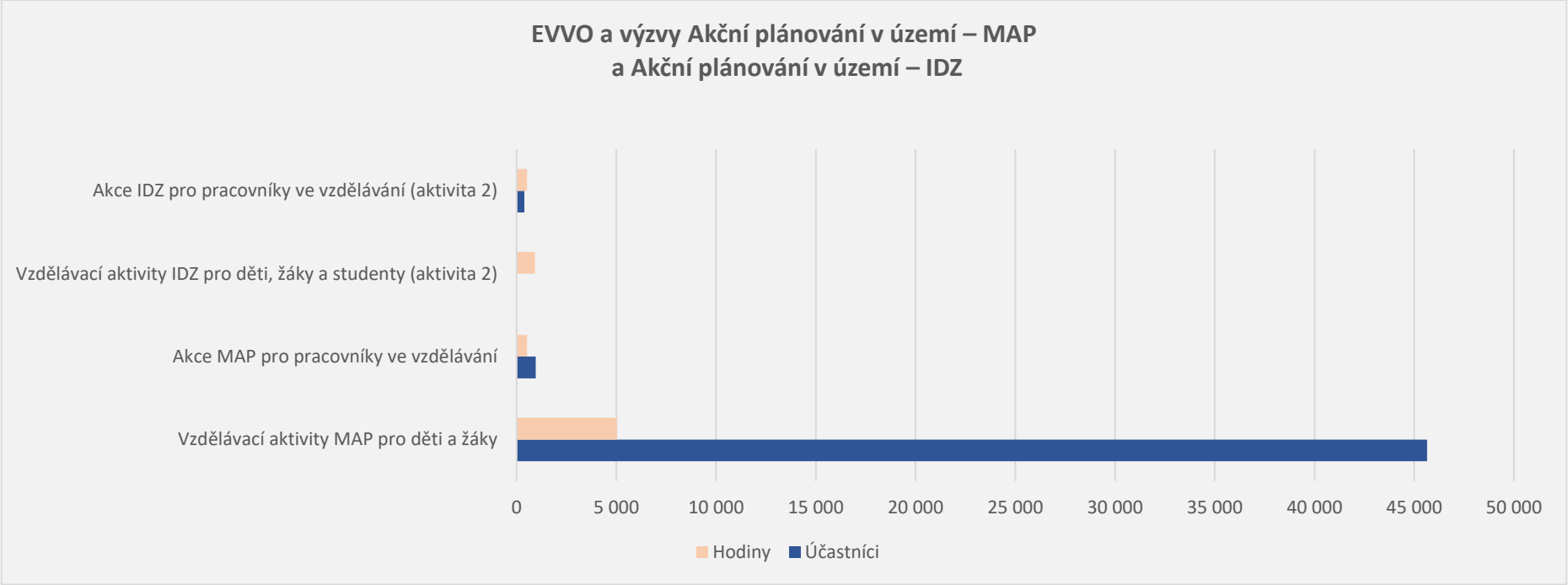

- Zdroj: MS21+, data ke dni 30.6.2026

3.3. VÝZVY Č. 02_23_018 AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ V ÚZEMÍ – IDZ, Č. 02_23_017 AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ V ÚZEMÍ – MAP

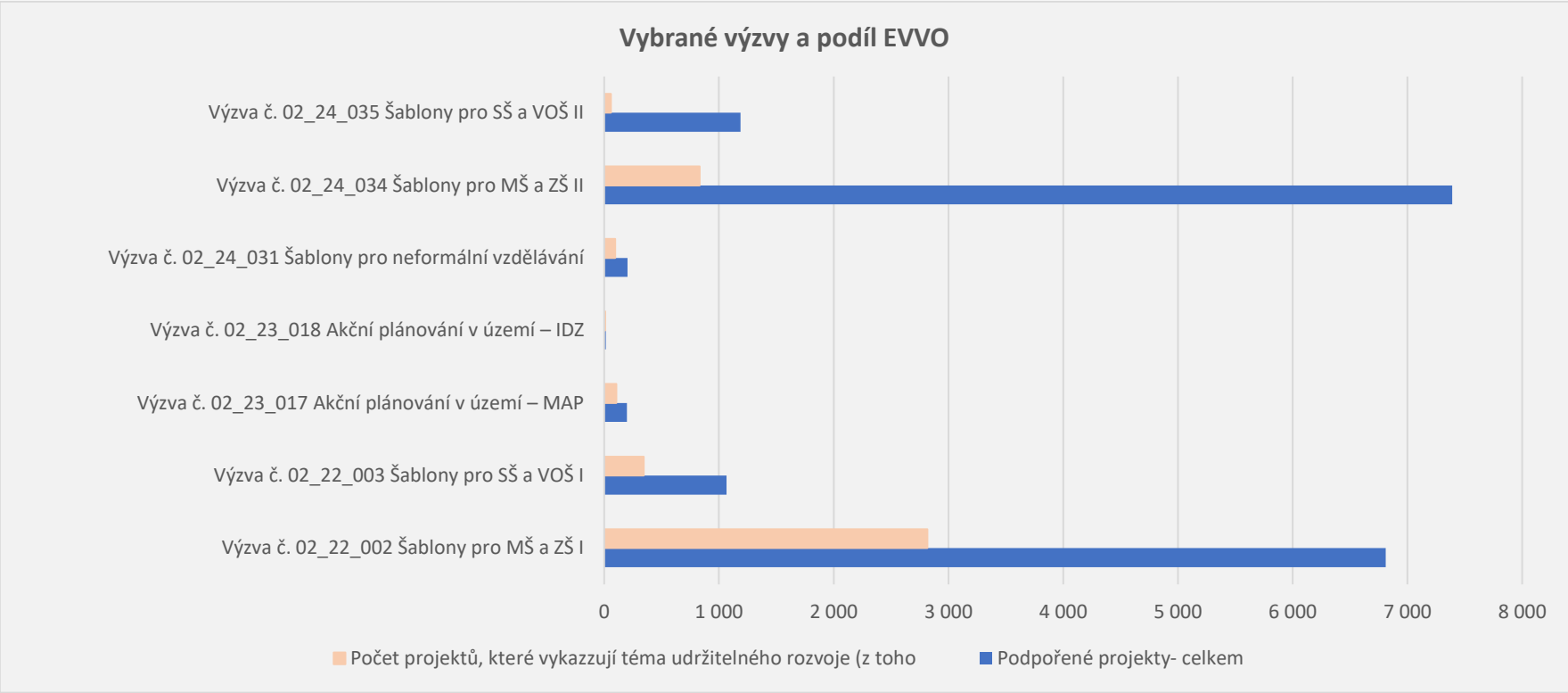
Ve výzvách Akční plánování v území – MAP je EVVO jednou z volitelných aktivit v rámci implementace akčních plánů. Vzdělávací aktivity ve výzvě Akční plánování v území – IDZ se mohou zaměřovat na oblast EVVO. Počet proškolených pracovníků a dětí v této oblasti ukazuje následující graf.

Z grafu je zřejmé, že v aktivitách EVVO v rámci výzev MAP a IDZ naprosto dominují **vzdělávací aktivity MAP pro děti a žáky**. Ty vykazují zdaleka nejvyšší zapojení s více než **45 000 účastníky** a přibližně **5 000 odpracovanými hodinami**.

- Zdroj: MS21+, data ke dni 30.6.2026

Níže uvedený graf srovnává celkový počet podpořených projektů s počtem těch, které se zaměřují na téma udržitelného rozvoje (EVVO). Nejvíce projektů s tématem EVVO vykazují projekty podpořené z výzev Šablony pro MŠ a ZŠ I a II

- Zdroj: MS21+, data ke dni 30.6.2026

3.4. VÝZVA Č. 02_24_038 PODPORA OBČANSKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY K DEMOKRACII

Na oblast environmentálního vzdělávání reaguje i výzva Podpora občanského vzdělávání a výchovy k demokracii. Z celkem 36 podpořených žádostí v této výzvě se cíleně na klimatické otázky a EVVO zaměřuje 11 projektů. Mapa níže potvrzuje celorepublikový dopad podpořených projektů s regionálními rozdíly v intenzitě (v rozmezí 2 až 5 projektů na kraj):

- Nejvyšší dopad vykazuje Jihomoravský kraj (5 projektů), který je hlavním centrem těchto aktivit.
- Vysokou aktivitu (4 projekty) mají shodně Praha, Ústecký, Olomoucký a Moravskoslezský kraj.
- Většina ostatních krajů vykazuje stabilní hodnotu 3 projektů, přičemž nejslabší zastoupení (2 projekty) mají kraje Karlovarský, Jihočeský a Liberecký.

Popis jednotlivých vybraných projektů je uveden v příloze č.1. (neveřejná).

